

IRODALOM.

Dr. Biró Vencel: Székhelyi gróf Majláth Gusztáv Károly.

Csak a közelmúltban jelent meg a kiváló történetírónak a címben jelzett, külsőleg is szép kiállítású műve egy hatalmas kötetben. Olvasásközben azonnal azt a meggyőződést szerezzük, hogy a munka méltó az íróhoz, de ahhoz is, akiről szól, a nagy erdélyi róm. katolikus püspökhöz. Ilyen szép könyvet csak igazán szép és tartalmas é'téről lehet írni és csak az az író írhatja meg így, aki teljesen átéli és értékeli hőseit. Dr. Biró Vencelben nemcsak a kiváló történetíró nyilatkozik meg ebben a könyvben, hanem a jó katolikus és meggyőződéses hívő lélek is, aki nemcsak az egyházi függélem érzetétől van áthatva, hanem a tisztelet, szeretet és hódolat érzése vezeti. És jóleső érzéssel állapítjuk meg, hogy a püspök iránt való mélységes szeretet sohasem teszi más keresztény felekezetűekkel szemben elfogulttá. Benne mindenkor a kikristályosodott erdélyi szellem nyilvánul meg, amely úgy tudja kifejezni a maga meggyőződését, hogy azzal nem bánt, nem kicsinyel le más értékeket. Majláth püspök életében voltak korszakok, amelyekben a protestánsokkal s más irányzatokkal is ellentétbe került. Dr. Biró Vencel ezeket is úgy írja meg, hogy az senkire sértő nem lehet, ellentétet nem fog ébreszteni. A katolikus hitvilág és az ebből folyó nevelés a protesztánsok számára külön világ, nem könnyen értik meg. Mégis ez a könyv végig leköti érdeklődését a protestáns magyar olvasónak is. Olyan, mint egy színes életrajz-regény. Az író ismeri hősének lelkét és finom elemzéssel tárja előnkbe. Amellett arról a korról szól, amelyben éltünk és sok nem ismert, vagy nem helyesen ismert eseményre fényt derít. Gróf Majláth Gusztáv, amint mindnyájan ismerjük, magasállású, főrangú magyar családnak az ivadéka. Atyja országbíró, a legkiválóbb magyar jogászok egyike, édesanyja a legmélyebb vallásos kedéllyel van Istentől megáldva. A családi nevelés a legkomolyabb ifjává fejleszti. Jogot kezd tanulni,

de édesatyjának szörnyű meggyilkolása fölébreszti vallásosságának teljes erejét és a papi pályára lépik. Életét Isten szolgálatára szenteli s ezzel a nagy tragédiával az isteni gondviselés a magyar katolikus egyháznak egyik legnagyobb főpapját adományozta. Rendkívül mély elmélkedő, igaz keresztényi alázatossággal megáldott lélek volt. Biztosan főrangú származása is közrejátszott, hogy oly korán már tíz évi plébánoskodása után az erdélyi katolikusok püspöke lett. A főrangú származás előnyére volt azért, mert uralkodók és főrangúak ajtaja könnyen megnyílt előtte s ezzel egyházának sok előnyt szerezhetett. Azonban az evangéliumot annyira lelkében hordozta, hogy a legegyszerűbb lelkek vezetésére is képes volt. Valóban a gróf Majláth G. Károly sokoldalú munkásságában a legszebb és a legértékesebb rész a lelkipásztori munka. Ebben volt a legnagyobb, pedig ez nem könnyű munka. Lehajolni a bűnöshöz, az elesetthez, a kélelkezőhöz, a hitetlenhez, és atyai szeretetből jövő kézzorítással fölemelni a hit és erkölcsi életre, életeszmenyt adni a tépelődő léleknek, vezetni a gyermekeket és ifjakat: valóban a Jézus nyomdokain járó munkásság. Különösen a tanuló ifjúság nevelése körül vannak elévülhetetlen érdemei. Hány magasra lendült magyar ember áldja a segítő kezet, a sugalló lelket, amely életének irányt és tartalmat adott? Sok megmentett lélek hálás imádsága száll az egek urához, a segítő, vigasztaló és fölemelő kézéért. Nem közönséges eset ez, hogy a főúri származású püspök éppen a lelki pásztori munkában legnagyobb. Mint igazi lelkipásztor a szegények sorsát mindig a szíven viselte. Püspöki jövedelmét rendszerint kiosztotta, ő a magán vagyonából élt. Mint igazi lelkipásztor az iskolákat mindig szem előtt tartotta. Azokért sok áldozatot hozott. Nemcsak a kisebbségi sorsban, hanem a világháború előtt is szívósan ragaszkodott a felekezeti iskolához, pedig akkor az áramlat egészen ellenkező volt. Az idők változásai megmutatták, hogy neki volt igaza. Igazi erdélyi szellem hatotta át egész életében. Más felekezetűekkel mindig türelmes, megértő volt. Püspöki látogatásai közben meglátogatta a más felekezetű lelkészeket is és szívesen vette, ha más felekezetek hívei és papjai körútjaiban üdvözölték. A nagyközhatalom változása után pedig Erdély többi magyar felekezeteti püspökeivel szívesen együttműködött a nagy nemzeti ügyben. A görög katolikus és keleti egyházakkal is jó viszonyt igyekezett fenntartani. A jeles szerző sok érdekes jellemző vonást mond el a nagy püspökről. A kitünően meg-

írt könyv, melyben a nagy anyag nem esik az érdeklődés rovására, mindvégig érdekfeszítő. Dr. Biró Vencel e könyvvel megcáfolja Gordon Sándornak, a nagy angol történetírónak azt az állítását, hogy a jelen korról hálátlan dolog történetet írni. Ez a könyv éppen az ellenkezőjét mutatja. Az olvasás is hálás feladat, mert a keresztényi élet sok szép buzdító eseményeit látja e könyvben még a nem katólikus keresztény ember is. *Benczédi Pál.*

Ferencz József: „A Duna-Tiszamenti Egyházkör. Képes krónika“. Budapest, 1940. 65 old. Ebben a füzetben rövid és áttekinthető képet kapunk a kilencedik egyházkör megalakulásáról, fejlődéséről s különösen az egyetemes egyház testéről történt leszakítása óta átélt küzdelmeiről és munkásságáról. A kép biztató s azt mutatja, hogy az egyedül maradt egyházkör nem a hanyatlás és sorvadás életét tengette, hanem öntudatos és építő munkát folytatott s külsőleg és belsőleg megerősödve csatlakozik most az anyaegyházhoz. Ez a fejlődő élet bontakozik ki azokból a képekből is, amelyek a füzetet díszítik. Mindnyájunknak, de különösen az új határon túlmaradt egyházköreinknek épületes és tanulságos olvasmány. Egyháztörténelmünk pedig egy új és értékes fejezettel gazdagodott.

Clarke—Szent-Iványi: „A keresztény imádkozás“. Unitárius vallásos irodalmunkban már rég óta érezzük egy olyan könyvnek a hiányát, mely unitárius szempontból is az imádkozás lényegével és mibenlétével foglalkozik. Ezt a hiányt végre Szent-Iványi Sándor, budapesti lelkész, „A keresztény imádkozás“ címen megjelent műve pótolja. A könyv hat fejezete Clarke F. Jakab 1854-ben megjelent könyvének fordítása, mely — hogy a fordító szavait használjuk — „a tárgykör klasszikusai közé tartozik. Alig akad angolnyelvű író, felekezeti különbség nélkül, aki fel ne sorolná az imádkozásról írott legjobb könyvek közé“. A könyv hetedik fejezetében, mintegy nyolcvanhárom oldalon, a fordító leánygöző tanulmányt írt és benne az imádság lényegét a modern lélektan tükrében mutatja be E könyv elolvasását mindenkinek meleg szeretettel ajánljuk. *B. A.*

Freud Sigmund: Mózes. Ezen cím alatt jelent meg a nagy psychologusnak talán legérdekesebb, de tudományos alapját illetőleg leginkább vitatott könyve. Különbben a könyvet már régen megírta, azzal a szándékkal, hogy halála után tíz évvel fogják közzé tenni. Azonban a politikai változások nyomán menekültté lett zsidó tudós, pénz hiányában, az elmúlt év májusában, Lon-

donban angol nyelven kiadta ezt a kalandos regényekkel vetélkedő néppszichológiát. Benne a zsidó nép sajátos jellemvonását a zsidónép lelkébe ágyazott bűntudatból magyarázza. Sellin a híres német ótestamentumi tudós teóriáját fogadja el alapul. E szerint Mózes nem zsidó származású, hanem egyiptomi s egy akkori tisztult vallásos kultusznak vezetője. A zsidók, akik a vallásos kultusszal együtt Mózes vezetőségét is átvették, később bizonyos okok miatt Mózeset kivégezték. Freud szerint Mózes megölése, mivel az ő vallását elfogadták, az egész népben lelkiismeretfurdalást váltott ki s ez a bűntudat kíséri végig és tartja össze a zsidóságot s ettől szeretne menekülni, de képtelen rá. Jézus megölésével ez a bűntudat még mélyült. E bűntudatnak sajátos szövevényeit az író leköltő művészettel tárgyalja, de az olvasónak mindegyre kételyei vannak a magyarázat igazsága felül. Mindenesetre érdekes olvasmány s talán az első könyv, mely az egyéni életbe előforduló gátlásokat, complexumokat egy egész nép életében is megtalálni véli.

B. A.

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinkhoz. *Egyházunkat a bécsi döntés kétfelé vágta. Nyertünk a kilencedik egyházkörrel, de elvesztettük az aranyostordai és küüllői egyházkört teljesen s ezenkívül több ősi egyházközségünket. Országhatárok állják útját a testvéri találkozásoknak. Azonban a lélek nem ismer ilyen elválasztó országhatárokat. A külső választófalak mellett és fölött annál szorosabb lelki kapcsolatot kell teremtenünk, hogy az idők forgatagában megállhassunk. Ezt az országhatárok felett álló lelki kapcsolatot kívánja továbbra is, amennyire lehetséges, szolgálni a Keresztény Magvető, amely már a 72-ik évfolyamot járja. Szükségét ma inkább érezzük, mint valaha. További fennmaradása olvasóink és előfizetőink anyagi és erkölcsi támogatásától függ. Előfizetési ára Magyarországon marad a régi 8 Pengő, ellenben Romániában a postai költségek emelkedése miatt 250 Lejre voltunk kénytelenek felemelni. Hogy kötelezettségeinknek megfelelhessünk, kérjük az előfizetési díjak pontos beküldését.*

Történelmi forduló. 1940 aug. 30-ik napja örökre feledhetetlen dátum lesz a magyar nemzet történetében. Ezen a napon hangzott el a bécsi döntőbírótság ítélete, amely szerint Ribbentrop Németország és Ciano gróf Olaszország külügyminiszterei Erdély északi részét Magyarországnak visszaitélték, amelyet a trianoni békediktátum alapján Románia 22 év óta megszállva tartott. Ezen a történelmi fordulón minden magyar szívet az öröm és hála érzelme töltötte el. De a mi szívünkben az öröm és hála mellett ott van az egyházunk sorsáért való aggódás érzése is. Eddig együtt is kevesen voltunk. Most az új országhatár által kétfelé szakadva, külsőleg még jobban meggyengültünk. Ezen az adott helyzeten csak a lelki szorosabb kapcsolatok megteremtésével segíthetünk. Úgy, ha valóban lelki egyház leszünk s eggyé forrunk a szeretet és testvériség által. Isten, ki annyi megpróbáltatás kö-